

De vis

M. HESPER-SINT

Languit lag Simon op de houten bank, die hem overdag als zitplaats en 's nachts als bed diende. De hardheid deerde hem niet, hij was wel gewend aan een hard bed. Maar deze avond wilde hij niet slapen, want na vele donkere nachten was er het maanlicht, dat een zilveren band spon door de smalle muurspleet, hoog in de ruwe stenen kerker, tot de muur naast de bank.

Hoeveel weken was hij hier nu al? De jongen was de tel allang kwijtgeraakt. Een rilling doorhuiverde hem. Hij wist dat het de koorts was, die iedere avond opkwam en die hem beurtelings deed rillen en in gloeihitte neerliggen. Het kwam door zijn gewonde voet, die niet wilde genezen en, als op zovele avonden dat hij, door de koorts gekweld, rondwoelde, zag hij het gebeurde weer voor zich.

Ze waren samengekomen in de schuur van Jona, de wijnbouwer. De keizer liet de Christenen fel vervolgen en velen waren al gruwzaam ter dood gebracht. Daarom vergaderden de mannen telkens op een andere afgelegen plaats en deze schuur in de wijnbergen leek zo veilig. Hij werd immers 's winters nooit gebruikt en ze waren, apart, er stil heengeslopen.

Maar het verraad loerde altijd aan alle kanten, het verraad, ook zelfs vlakbij de Heer geweest. Welke opvolger van Judas zou hen hebben aangebracht? Ze hadden die avond geluisterd naar een van de oudste mannen, die zelf als kind nog door de Heer van zijn blindheid was genezen. Midden onder het slotgebed was een van hen met een ruk opgestaan en naar een kier tussen de planken van de wand gesnel, omdat hij meende geruchten te horen. Geschrokken waren toen allen opgesprongen en hadden doodstil geluisterd. Aan de voet van de berg was licht gekletter van wapens geweest en gegons van stemmen.

Zulke ezels! dacht Simon.

Naar alle kanten waren de mannen gevlucht. Maar hij, Simon, was gestruikeld over een scherpe steen, hij had zijn hiel lelijk gewond en toen hij, hinkend, verder sloop was het te laat en werd hij gegrepen. Met nog twee anderen was hij nog diezelfde nacht naar de stad en in de gevangenis gebracht. Zijn vader was dus gelukkig ontkomen.

Maar hij was sindsdien in de kerker, aan de muur geketend, wachtend op wat . . . ?

O, als hij toch niet geketend was, dan zou hij proberen te ontsnappen. Hij was zo smal en tenger voor zijn zeventien jaren, hij kon best door die spleet kruipen. Ach nee, je kon toch ook niet als een vlieg tegen die hoge muur oplopen? Hij zuchtte diep, de gedachten woelden door zijn koortsige hoofd. Nu zou hij wel ter dood worden gebracht. Hij streed met zichzelf, want hij had zo graag voor zijn Heer willen leven . . .

Zuchtend, met een kreun van pijn, omdat de ijzeren band om de enkel de gezwollen voet knelde, draaide hij zich om naar de maanbeschenen muur. Toen zag hij op de grauwe steen, wat in het schemerdonker nog aldoor voor hem onzichtbaar was gebleven: een vis, moeizaam in de muur gekrast.

Een vis! Dat was het geheime teken van de Christenen. Hier had dus eerder een Christen gezocht, een *broeder* . . .

Een gevoel van grote rust en vrede daalde in het hart van de jongen. Wat anderen vóór hem hadden doorstaan, kon hij óók! Ineens besepte hij, dat het niet genoeg was voor zijn Heer te willen leven, dat hij ook bereid moest zijn voor Hem te sterven.

Toen hij zich weer omwentelde, zag hij door de spleet ook een ster en het viel hem in, dat het wel ongeveer de geboortenacht van de Meester moest zijn.

Wat was er voor geschuifel bij de deur? Zo laat kwam de bewaker nooit. Schoof de grendel zo zacht? Of verbeeldde hij het zich maar? Simon was gaan zitten en keek gespannen naar de deur.

Werkelijk . . . die ging open, langzaam en voorzichtig. Wat had dat te betekenen?

Het was de bewaker. Deze legde de vinger op de lippen, sloot onhoorbaar de deur, legde een lange stok neer, zette toen een kleine lantaren, die hij onder zijn mantel verborgen had gedragen, naast Simons voeten en ont-sloot de ketenen. Toen zei hij, zó zacht dat de jongen scherp moest luiste-

ren: „Om wille van de Meester, Wiens geboortenacht het is, kom ik je bevrijden. De hele wacht is stomdronken, ik heb meegelald en gedaan alsòf.” Grimmig vervolgde hij, opstaand: „Vreemd, dat ze juist deze nacht zich wilden bedrinken!”

Toen scheurde hij een reep van Simons gehavende kleet en hing deze, met behulp van de stok, aan de rand van de muurspleet.

Simon, volkomen overrompeld door de onverwachte gebeurtenis en vol verheugde verbazing zelfs hier een broeder-Christen te ontmoeten, had gezwegen, maar zei nu, bezorgd: „Ge zult moeite krijgen . . .”

De man schudde het hoofd. „Laten ze dat raadseltje maar oplossen, er zijn meer wonderen gebeurd en het maakt ze bang. Mij gebeurt niets, maar jij zult verder jezelf moeten redden. Kun je lopen?”

Simon deed enkele stappen. Hij verbeet de pijn, de vrijheid lokte. De bewaker voerde hem door vele gangen, toen ontsloot hij een poortdeur, maar voor hij deze opentrok, legde hij de hand op het hoofd van de jongen en zei zacht: „De Heer behoeft je.” En voordat Simon een woord van dank kon uiten, had de man hem naar buiten geduwd en de poort gesloten. Toen werd Simons waakzaamheid gewekt. Het was zaak snel uit deze omgeving weg te komen. Maar waar bleef hij in deze vreemde stad? Het kon nog niet zo héél laat zijn en hij moest wachten tot de volgende morgen, bij het kriecken van de dag, de poorten werden geopend. Hij moest de stadsmuur zien te vinden en daar in de buurt een schuilplaats zoeken. Huiverend in zijn gescheurde kleren strompelde hij voort, de pijn was ondragelijk. Hij liep en liep . . . en vond de rand van de stad niet. Ging hij misschien in een kring? De enkele nachtwandelaars durfde hij niets vragen. Juist wilde hij weer een hoek omgaan, toen er vóór hem een groot tumult losbrak. Vloeken, geschreeuw, hij zag een glimp van een kluwen vechtende soldaten, die blijkbaar een wijnhuis waren uitgesmeten. Snel trok hij zich weer om de hoek terug en hinkte, hinkte . . . zo snel hij kon. Waarheen . . . ? Hij zag een kleine stenen poort en dook erin. Diep erachter lag een maanbeschenen hof. Toen hij in het donker stond uit te hijgen, schrok hij hevig van een diepe stem, die zacht vroeg: „Wie is daar?” Juist wilde hij weer vluchten, toen een deur onder de poort verder openging waardoor hij in het licht van een lamp kwam te staan, die door een oude, gebaarde man werd omhoog geheven. De oude keek hem van het hoofd tot de voeten doordringend aan en zei: „Ge zijt wel in nood? Kom binnen.”

Maar honger, ontbering, pijn en angst waren teveel geweest, bewusteloos zakte Simon ineen.

Hij ontwaakte na korte tijd en vond zichzelf, vol verbazing, liggend op een bank met zachte kussens, met een smaak van wijn in de mond. Bij zijn voeten stond de oude man en wreef met zachte, maar toch stevige bewegingen het vuil uit de wond, terwijl een jongere man er uit een kruik, voorzichtig, warm zoetgeurend water over goot. Het deed pijn, maar luchtte toch op. Toen wond de oude man er een reep linnen omheen en de ander drenkte deze rijkelijk met het water. Dat deed goed! De jonge man zette de kruik neer, strekte zijn rug en zei lachend: „Wat hebt ge nu voor een vreemde vis gevangen, Antonius?”

„Als het al een vis is, is hij lelijk in de mazen van het net blijven hangen,” luidde het antwoord. Met een handgebaar wees de oude man op de andere voet, waarvan de enkel ook geschaafd en ontveld was en duidelijk de sporen van de ijzeren ring toonde. Hij wreef er wat balsem op en wikkelde ook deze in. Doodstil lag Simon, maar zijn gedachten vlogen: Weer die vis, was het een grapje, of wat bedoelden ze? Ondertussen gluurde hij door zijn ooghaan rond en zag dat hij in de werkplaats van een houtsnijder lag. Op een plank stonden poppen en ander speelgoed, en enkele dozen. En daar, op de tafel, nog niet helemaal gereed, stond op een voetstuk een fraai gesneden vis. Wéér de vis . . . Antonius liet de ander wat werk zien. Van de plank nam hij een rijkbesneden doos. „Besteld door Nero zelf,” zei hij.

De ander floot even door de tanden. „Ge durft.”

„Hoe dichter bij 't gevaar, hoe minder verdacht,” lachte Antonius. „Hier Jacob, dat is vrolijker.” Door twee latjes langs elkaar te schuiven bewoog een vrouwenfiguurtje heen en weer, alsof ze deeg rolde. Nu wist Simon ook hoe de ander heette, die hartelijk lachte en zei: „Ge bedenkt ook telkens weer iets anders, het is werkelijk aardig. Wilt ge nog niet gaan slapen, Antonius? Dan ga ik weg.”

Antonius schudde het hoofd. „Blijf gerust nog wat,” zei hij en vervolgde toen, zeer zacht fluisterend: „Ik wil wakker zijn op het heilige uur.”

Simons scherpe, jonge oren hadden het toch verstaan. Een schok ging door hem heen en het kleine gerucht deed de mannen omzien. „Kijk, onze jonge vriend is wakker.” De oude man goot uit een kleine kruik iets in een beker en gaf deze aan Simon. „Bitter, maar goed voor de koorts,” zei hij.

glimlachend, en terwijl de jongen het bittere goedje dapper slikte, haalde de oude man een schotel melk, brak wat brood, doopte het in en voerde Simon. Het smaakte hem heerlijk. „Wil je ook wat brood, Jacob?” vroeg de oude man.

„Een jonge maag is altijd hongerig,” klonk het lachend. Toen aten de mannen ook een stuk brood en dronken een beker wijn. Plotseling was er buiten weer geschreeuw. Simons handen grepen wild in de kussens en hij wilde zich oprichten, maar de oude man hield hem tegen. „Stil, stil, het zijn maar dronken soldaten. Vertel liever eens van wie je een zoon bent!” Zou hij het zeggen? Zou hij werkelijk bij Christenen zijn? „Spreek maar, mijn zoon, ik zal je niet verraden, wat je ook hebt misdaan,” klonk het zacht.

„Ik ben Simon, de derde zoon van Justus, de wever. Ik heb niets misdaan. Gij . . . gij zijt toch Christenen?”

Antonius zag de angst in de jongensogen en knikte geruststellend. „De Heer zij gedankt, dat Hij je hierheen voerde.”

„Het is het tweede wonder vanavond,” zei Simon en toen vloeiden de belevenissen als een stroom van zijn lippen. De mannen luisterden ernstig en toen Simon was uitgesproken, zei de oude man, zich tot Jacob wendend: „Wil jij bij zonsopgang naar mijn zuster gaan, Jacob? Haar dochter Anna zou dezer dagen komen om mijn huisje met bezemen te keren. Dat zusterskind ga je halen, dat wil zeggen: haar kleren; het meisje ligt hier al.” Hij wees op Simon.

„Prachtig!” riep Jacob. „Ge zijt toch een slimme vos! Hij zal die paar vlassige baardharen goed moeten afsnijden en met dat smalle bleke gezicht in de hoofddoek zal hij werkelijk een meisje lijken. Zacht spreken, zodat je stem niet overslaat, nicht Anna!” Jacob schaterde, hij kreeg er hoe langer hoe meer plezier in. „Haha, Antonius, nu zult ge zelf moeten schoonmaken.” Toen lachten ze alle drie, maar Simon zei, dat hij best vrouwenwerk wou doen als zijn voet beter was. „Komt wel goed,” suste Antonius en Jacob zei: „Ik zal Izaäk, de kameeldrijver, als hij met de karavaan uittrekt, een boodschap meegeven voor Justus.”

„Zouden ze me hier niet vinden?” vroeg Simon, die liever zo ver mogelijk was gevluht. Antonius schudde het hoofd. „Er komt wel eens meer een vrouw mij helpen en het treft nu zo, dat ik Anna juist verwachtte. Blijf in huis, ze zullen je bij de poorten zoeken, niet als dienstmaagd in het huis

van de oude Antonius." Het was waar. Later zou hij weer terug kunnen gaan, misschien nog wel als meisje. De Heer was met hem, hij moest op Hem vertrouwen.

Antonius, die door een venster naar de stand van maan en sterren had gekeken, zei: „Het zal ongeveer de tijd zijn. Wil je mee de hof in?" Simon knikte. Antonius sloeg hem een wollen kleed om en Jacob droeg hem als een kind naar buiten, de ommuurde tuin in, waar nu, in de winter, zelfs nog wat geur van kruiden hing. Hij zette de jongen voorzichtig neer op de gezonde voet en steunde hem.

Zo stonden ze daar op het geboorte-uur van de Meester.

Doodstil was het nu overal. Het leek of alles wat leefde de adem inhield op dit heilig ogenblik. De mannen dachten aan het Kind van Bethlehem, in armoede geboren, in ellende gestorven voor hen en voor allen die Hem wilden aannemen. Ze sloegen de ogen op naar de hemel met de glanzende maan en de miljoenen fonkelende sterren, nietig voelden ze zich, stofjes in het oneindig heelal, maar toch: kinderen Gods, die mochten getuigen van hun Verlosser. Zacht zei de oude man: „We zijn nog met te weinigen, vervolgd en bespot, maar het zaad wordt gestrooid en het zal eenmaal vruchten dragen tot in alle uithoeken van de aarde." In Simons hart begon een diepe gloed te branden, hij was misschien een van de geringste volgelingen van de Meester, maar toch mocht hij blijven leven om te zijn: drager van het Licht.

En met deze heerlijke gedachte viel hij, overmand door zwakte en vermoeidheid, plotseling in slaap. Hij wankelde, maar Jacob greep hem en behoedzaam werd de jongen teruggedragen en ter ruste gelegd.